

تحقیقات آماری

مرکز آمار ایران به منظور تحقق اهداف برنامه ملی آمار کشور مبنی بر همگامی با پیشرفت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی در فعالیت‌های آماری و ارتقای جایگاه بین‌المللی کشور در این زمینه با اجرای سیاست‌های کلی و راهبردهای آن شامل بهینه‌سازی شیوه‌های تولید، پژوهش و اطلاع‌رسانی آماری با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات (با شیوه‌های متنوع‌تر، سریع‌تر، ارزان‌تر و آسان‌تر) و نیز گسترش پژوهش‌های آماری و کاربردی کردن آن‌ها و استقرار نظام ارزیابی کیفیت و اثربخشی طرح‌های پژوهشی اقداماتی در محورهای زیر به اجرا در آورده است:

◆ همکاری و مشارکت در طرح‌های پژوهشی

هر سال با همکاری پژوهشکده آمار عناوین طرح‌های پژوهشی مورد نیاز در زمینه‌های آماری، اقتصادی و فناوری اطلاعات تعیین و اجرا می‌شود. در این سال نیز ۴۵ طرح پژوهشی با همکاری پژوهشکده در دستور کار قرار گرفت. عناوین طرح‌های پژوهشی که به اتمام رسیده‌اند عبارتند از:

- تحولات باروری در ایران در چهار دهه اخیر، کاربرد و ارزیابی روش فرزندان خود در برآورد باروری با استفاده از داده‌های سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۰؛
- تحلیل روند تحولات جمعیت ایران: گذشته، حال و آینده؛
- بررسی ویژگی‌های جمعیتی، اجتماعی و اقتصادی کلان‌شهرها و مقایسه تغییرات آن در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰؛
- بررسی امکانات و تسهیلات خانوارها در سال ۱۳۹۰ در مقایسه با سال ۱۳۸۵؛
- ویژگی‌های اجتماعی و اقتصادی جمعیت از لحاظ جنسیت با استفاده از اطلاعات سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰؛
- بررسی ویژگی‌های جمعیتی، اجتماعی و اقتصادی جمعیت‌های خاص (افراد دارای اقامتگاه دوم، جمعیت شناور، اتباع خارجی) با استفاده از اطلاعات سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰؛
- بررسی سطح توسعه‌یافتگی استان‌ها در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ با استفاده از شاخص‌های سرشماری؛
- بررسی سطح و روند باروری و عوامل مؤثر اجتماعی-اقتصادی بر آن در ایران با استفاده از اطلاعات سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰؛
- بررسی خصوصیات اجتماعی و اقتصادی خانوارهای تک‌فرزند در سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰؛
- محاسبه شاخص‌های کنفرانس بین‌المللی جمعیت و توسعه و اهداف توسعه هزاره جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۱؛
- بررسی ویژگی‌های اجتماعی-اقتصادی جمعیت براساس سنین منفرد در سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰؛
- بررسی ویژگی‌های اجتماعی، اقتصادی و سلامت خانوارهای زن سرپرست با تأکید بر سیاست‌ها و برنامه‌های پشتیبانی (گزارش فارسی و انگلیسی)؛
- برآورد خطای اندازه‌گیری درآمد در طرح آمارگیری از هزینه و درآمد خانوار؛
- برآورد مصرف کل سیگار در کشور؛
- بررسی ویژگی‌های اجتماعی و جمعیت‌شناختی خانوارهای زن سرپرست؛
- بررسی ویژگی‌های اقتصادی خانوارهای زن سرپرست؛

- بررسی وضعیت سلامت خانوارهای زن سرپرست در ایران؛
 - بررسی فعالیت‌ها، خدمات و قوانین و مقررات مربوط به خانوارهای زن سرپرست؛
 - بررسی روند تغییرات ویژگی‌های واحدهای مسکونی معمولی در سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰؛
 - بررسی ساختار و ترکیب خانوار و روند تغییرات آن طی سال‌های ۱۳۵۵-۹۰؛
 - روند سالمندی جمعیت ایران تا سال ۱۴۲۰ با رویکردی به ویژگی‌های سالمندان؛
 - بررسی وضع زناشویی جمعیت کشور در سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰؛
 - بررسی جریان‌های مهاجرت داخلی و مقایسه ویژگی‌های مهاجران با غیر مهاجران در ایران طی فاصله زمانی ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰؛
 - بررسی تأثیر هدفمند کردن یارانه‌ها بر الگوی مصرف خانوارها؛
 - ارائه و تحلیل شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی آبادی‌های کشور در سال ۱۳۹۰ و مقایسه آن با سال ۱۳۸۵؛
 - بررسی روند تغییرات ساختار و ترکیب جمعیت کشور و آینده آن تا سال ۱۴۳۰؛
 - بررسی وضع سواد جمعیت شش‌ساله و بیش‌تر در سال‌های ۱۳۶۵ و ۱۳۹۰؛
 - بررسی ویژگی‌های جمعیت و مسکن در مناطق ۲۲گانه شهر تهران در سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ و مقایسه آن با سال‌های قبل؛
 - ویژگی‌های فردی و خانواری کاربران اینترنت در سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰؛
 - طراحی سنجح اندازه‌گیری فرهنگ آماری و تدوین برنامه ارتقای فرهنگ آماری؛
 - انطباق آماری رکوردهای سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ با رکوردهای سازمان ثبت احوال کشور؛
 - انطباق آماری رکوردهای سرشماری عشایر کوچنده کشور ۱۳۸۷ و سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ با رکوردهای سازمان ثبت احوال کشور.
- علاوه بر طرح‌های فوق، عناوین طرح‌های پژوهشی که انجام آن‌ها در سال ۱۳۹۲ به اتمام نرسیده‌اند عبارتند از:
- محاسبه شاخص حقوق و دستمزد بخش دولت^۱ در ایران؛
 - تهیه جدول‌های اصلی حساب‌های ملی سلامت برای سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰؛
 - گروه‌بندی خانوارها بر اساس شاخص‌های اقتصادی در سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰؛
 - تعریف و استانداردسازی شاخص‌های بهره‌وری ملی؛
 - ترجمه راهنمای سیستم حساب‌های سلامت (ویرایش ۲۰۱۱)؛
 - شناسایی و سنجش وجوه اقتصادی بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی در اقتصاد ایران «بر اساس مطالعه فنی و تفکیکی ساختار تولید»؛
 - بررسی و تعیین روش جانمایی و برآورد اطلاعات کارگاه‌های صنعتی برای جبران بی‌پاسخی؛
 - مدل‌سازی و پیش‌بینی مرگ و میر در ایران: ۱۴۲۵-۱۳۵۷؛
 - تهیه حساب‌های اقتصادی بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور، مطابق چارچوب حساب‌های ملی؛
 - آمارگیری از بخش خانوار و افراد در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا) در چارچوب محاسبه شاخص‌های مرتبط با سازمان جهانی مخابرات؛

^۱Wage and Salary Index for Governmental sector (WIG)

- طراحی و راه‌اندازی بانک اطلاعاتی آمارشناسان کشور؛
- موزه مجازی مرکز آمار ایران؛
- وب‌گاه آماری کودکان و نوجوانان.

◆ برگزاری همایش‌های علمی

به منظور فراهم آوردن زمینه‌ای برای بحث و تبادل نظر بین دانشگاهیان، پژوهشگران، صاحب‌نظران دانشگاهی و متخصصان دستگاه‌های اجرایی کشور و کارشناسان آمار، همایش دو روزه **تحلیل یافته‌های سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰** طی روزهای پنجم و ششم آذر ماه در دانشگاه تربیت مدرس توسط مرکز آمار ایران و پژوهشکده آمار و با همکاری انجمن آمار ایران و صندوق جمعیت سازمان ملل متحد برگزار شد. این همایش با چهار هدف اصلی «ارائه تحلیل‌های اقتصادی-اجتماعی نتایج سرشماری»، «توسعه و ترویج چگونگی به کارگیری نتایج سرشماری در سطوح مختلف سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و مدیریت»، «ارائه روش‌های نوین سرشماری و گردآوری داده» و «ارائه روش‌های نوین پیوند داده‌های سرشماری با سایر داده‌های حاصل از طرح‌های نمونه‌گیری و آمارهای ثبتی» برگزار شده است. در همایش مذکور، اساتید، صاحب‌نظران و کارشناسان در شش محور مبانی علمی و فنی سرشماری، ساختار و توزیع جمعیت، بویایی‌شناسی جمعیت، ویژگی‌های اجتماعی جمعیت، ویژگی‌های اقتصادی جمعیت و ویژگی‌های مسکن به ارائه مقاله پرداختند.

◆ بررسی و نظارت بر پیاده‌سازی پروژه‌های تحقیقاتی

به منظور بررسی پیشرفت پروژه‌ها در چارچوب اهداف و برنامه عملیاتی مورد نظر مرکز و نیز افزایش اثربخشی نتایج طرح‌ها مرکز آمار ایران علاوه بر طراحی و پیاده‌سازی فرایند برنامه‌ریزی استراتژیک در مرکز آمار ایران بر پروژه‌های تحقیقاتی زیر نظارت نموده است:

- طراحی و اجرای سیستم (نظام) مدیریت عملکرد در مرکز آمار ایران؛
- طراحی و اجرای سیستم (نظام) بودجه‌ریزی عملیاتی در مرکز آمار ایران؛
- طراحی و اجرای سیستم (نظام) محاسبه قیمت تمام شده در مرکز آمار ایران.

◆ مقالات برتر کارکنان

مرکز آمار ایران با هدف تقویت و ترویج فرهنگ مطالعه و پژوهش و ارتقای کیفیت، به مقالات برتر و واجد شرایط پاداش نقدی اعطا می‌نماید. در سال ۱۳۹۲ تعداد ۵۳ عنوان مقاله از سوی کارشناسان این مرکز به نشریه‌های علمی و همایش‌ها و سمینارهای ملی و منطقه‌ای ارائه گردید که از این تعداد ۴۱ عنوان مقاله واجد شرایط شناخته شد و مورد تشویق قرار گرفت. ۳۲ مقاله به صورت سخنرانی و پوستر در همایش دو روزه تحلیل یافته‌های سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ پذیرفته شد و از میان آن‌ها تعداد ۲۷ مقاله مورد تشویق قرار گرفت. علاوه بر این، یک عنوان مقاله چاپ شده در مجلات علمی و پژوهشی داخلی، ۳ مقاله چاپ شده در مجلات علمی و ترویجی داخلی، ۶ مقاله ارائه شده به صورت سخنرانی و ۴ مقاله ارائه شده به صورت پوستر در سایر کنفرانس‌های بین‌المللی و ملی مورد تشویق قرار گرفت.

◆ تجزیه و تحلیل نتایج طرح‌های آماری

تجزیه و تحلیل نتایج طرح‌های آماری، یکی از خدمات و تولیدات مرکز آمار ایران است که در اختیار کاربران اطلاعات آماری قرار می‌گیرد. به همین منظور ۱۱ عنوان تجزیه و تحلیل نتایج طرح‌های آماری در زمینه‌های زیربنایی، جمعیت، نیروی کار و دیگر موارد تهیه و تدوین شده که عناوین آن‌ها عبارتند از:

- بررسی ویژگی‌های فیزیکی واحدهای مسکونی؛
- ویژگی‌های فردی و خانواری کاربران اینترنت در سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰؛
- بهینه‌سازی امکانات گرمایشی واحدهای مسکونی در مجله دوماهنامه آمار آبان ۱۳۹۲؛
- تجزیه و تحلیل خانوارهای دارای فعالیت کشاورزی حاصل از سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰؛
- بررسی ساختار و ترکیب خانوار و روند تغییرات آن طی سال‌های ۹۰-۱۳۵۵؛
- توزیع درآمد در خانوارهای شهری و روستایی و کل کشور سال‌های ۹۱-۱۳۸۰؛
- تهیه مجموعه شاخص‌های بازار کار ایران ۹۱-۱۳۸۴؛
- اهمیت صنعت گردشگری (با استفاده از نتایج طرح آمارگیری از گردشگران ملی)؛
- بررسی جریان‌های مهاجرت داخلی و مقایسه ویژگی‌های مهاجران و غیر مهاجران طی سال‌های ۹۰-۱۳۸۵؛
- ویژگی‌های اجتماعی-اقتصادی جمعیت از لحاظ جنسیت ۹۰-۱۳۸۵؛
- بررسی وضع زناشویی جمعیت کشور در سرشماری‌های عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰.

◆ مطالعات سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵

طرح‌های سرشماری عمومی نفوس و مسکن، در تمام سطوح جغرافیایی (شهری و روستایی) و در گستره کل کشور اجرا و اطلاعات مربوط به تمامی افراد جامعه و مشخصات ساختمان‌های مسکونی جمع‌آوری می‌شود. این امر اجرای سرشماری‌ها را با صرف هزینه و زمان زیاد توأم می‌سازد. کاهش هزینه‌ها و زمان اجرا، استفاده از تجارب سایر کشورها و روش‌های نوین در اجرای سرشماری‌ها را ضروری می‌سازد. از این رو مرکز از سال ۱۳۹۱ مطالعات مورد نیاز اجرای «سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵» را آغاز نمود که اهم موضوعات مورد بررسی در سال ۱۳۹۲ عبارتند از:

- شیوه‌های نوین سرشماری؛
- اقلام سرشماری در کشورهای مختلف دنیا؛
- سرشماری ثبتی مبنا؛
- سرشماری تجمیعی در آمریکا؛
- الزامات قانونی سرشماری در کشورهای دنیا؛
- محرمانه و امنیت اطلاعات در سرشماری؛
- مؤلفه‌های اساسی مدیریت سرشماری؛
- اهمیت فایل آدرس در سرشماری؛
- مطالعه و بررسی سیستم‌های اطلاعاتی و بانک‌های اطلاعاتی وزارت آموزش و پرورش و نهضت سوادآموزی.